

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
БРЧКО ДИСТРИКТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ВЛАДА БРЧКО ДИСТРИКТА
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ
И ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

BOSNA I HERCEGOVINA
BRČKO DISTRIKT
BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA BRČKO DISTRIKTA
ODJEL ZA PROSTORNO PLANIRANJE
I IMOVINSKO PRAVNE POSLOVE

БУЛЕВАР МИРА 1. 76100 БРЧКО ДИСТРИКТ БИХ
ТЕЛЕФОН: 049 240 817. ФАКС: 049 240 691.

www.bdcentral.net

БУЛЕВАР МИРА 1. 76100 БРЧКО ДИСТРИКТ БИХ
ТЕЛЕФОН: 049 240 817. ФАКС: 049 240 691.

**Analiza prikupljenih podataka o kvalitetu zraka na području Brčko
distrikta BiH za period od 01.05. do 31.05. 2018. god.**

ЛОКАЦИЈА МЈЕРЕНЈА:

- PSC Brčko -

1. UVOD

Mobilna stanica je opremljena sa analizatorima i meteorološkim sensorima za mjerenje zagađujućih materija u zraku (sumpornog dioksida, dušikovih oksida, ugljičnog monoksida, lebdećih čestica LC₁₀ i ozona) kao i meteoroloških parametara (temperatura zraka, vlažnost zraka, globalno sunčevo zračenje, pravac i smjer vjetra).

Ovom analizom obuhvaćen je period mjerenja od 01.05. do 31.05.2018. godine na lokaciji **na parking prostoru Pododjela za javni saobraćaj i održavanje vozila (PSC Brčko) (GŠ: 44°53'03.7"S – GD: 18°47'21.6"l).**

MOBILNA STANICA ZA PRAĆENJE KVALITETA ZRAKA NAMIJENJENA JE ZA PRAĆENJE KVALITETE OKOLNOG ZRAKA (IMISIJE) NA ODREĐENOJ LOKACIJI UZIMAJUĆI U OBZIR SVE OKOLNE POJEDINAČNE (TAČKASTE) IZVORE ZAGAĐENJA, A DOBIVENI PODACI (KAO I OVA ANALIZA) SLUŽE KAO POLAZNA OSNOVA ZA SVE OSTALE EVENTUALNE AKTIVNOSTI ČIJI JE CILJ POBOLJŠANJE KVALITETA ZRAKA U BRČKO DISTRIKTU BiH.

1.1. Zakonski okvir

Članom 4. Zakona o zaštiti zraka (Sl. glasnik BD BiH br. 25/04, 1/05, 19/07) definirani su **granična vrijednost kvalitete zraka, ciljana vrijednost kvalitete zraka, vrijednost uzbune i prag informiranja.**

Granična vrijednost kvalitete zraka znači razinu određenu na osnovi znanstvenog znanja, s ciljem izbjegavanja sprečavanja ili smanjivanja štetnih utjecaja na ljudsko zdravlje i/ili životni okoliš u cjelini; ova razina se mora dostići u određenom razdoblju i kasnije ne smije biti prekoračena.

Ciljana vrijednost znači razinu određenu s ciljem izbjegavanja više dugotrajnih štetnih utjecaja na ljudsko zdravlje i/ili životni okoli u cjelini; ova razina se mora dostići u određenom razdoblju gdje je to moguće.

Prag informiranja znači razinu iznad koje postoji rizik po ljudsko zdravlje usred kratkog izlaganja za iznimno osjetljive dijelove stanovništva i o kome je potrebno dati najnovije informacije.

Vrijednost uzbune znači razinu iznad koje postoji rizik po ljudsko zdravlje prilikom kratkog izlaganja i na kojem će biti poduzeti direktni koraci.

Članom 7. i 8 Pravilnika o monitoringu kvalitete zraka (Sl. glasnik BD BiH 30/06) utvrđene su nadležnosti i informiranje javnosti o kvalitetu zraka dobivenih iz sistema za praćenje kvalitete zraka na području Brčko distrikta BiH.

Pravilnikom o graničnim i ciljanim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima informiranja i uzbune Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik“ Brčko distrikta BiH br. 18/11) - u daljem tekstu Pravilnik, utvrđene su granične i ciljane vrijednosti kvaliteta zraka, pragovi informiranja i uzbune.

Na osnovu člana 10. stav (1) navedenog Pravilnika granične vrijednosti kvaliteta zraka u cilju zaštite zdravlja ljudi su:

Zagađujuća materija	Period uzorkovanja	Granična vrijednost ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Maksimalna dopuštena vrijednost ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
SO ₂ * (sumpor dioksid)	1 sat	350	500
SO ₂ *	24 sata	125	-
NO ₂ * (dušikov dioksid)	1 sat	200	300
NO ₂ *	24 sata	80	120
NO ₂ *	Kalendarska godina	40	60
Benzen	Kalendarska godina	5	10
LČ 10 * (lebdeće čestice < 10 μm)	24 sata	50	75
Dim	Kalendarska godina	50	75
CO * (ugljični monoksid)	8 sati	10.000	16.000
O ₃ * (ozon)	8 sati	120	-
Pb (olovo) u LČ ₁₀	Kalendarska godina	0,5	1
Cd (kadmij) u LČ ₁₀	Kalendarska godina	0,005	-
Mn (mangan) u LČ ₁₀	Kalendarska godina	0,15	-
SO ₄ (sulfati) u LČ ₁₀	24 sata	30	-
SO ₄ u LČ ₁₀	Kalendarska godina	20	-
As (arsen) u LČ ₁₀	Kalendarska godina	0,006	-
Ni (nikal) u LČ ₁₀	Kalendarska godina	0,02	-
H ₂ S (vodoniak sulfid)	1 sat	7	10
H ₂ S	24 sata	5	-
H ₂ S	Kalendarska godina	2	-
NH ₃ (amonijak)	24 sata	100	-
NH ₃	Kalendarska godina	30	-
LČ _{2,5} (lebdeće čestice < 2,5 μm)	Kalendarska godina	25	30

NAPOMENE:

- (1) Granična vrijednost zagađujuće materije SO₂ za period uzorkovanja od 1 sat, ne smije biti prekoračena više od 24 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (2) Granična vrijednost zagađujuće materije SO₂ za period uzorkovanja od 24 sata, ne smije biti prekoračena više od 3 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (3) Granična vrijednost zagađujuće materije NO₂ za period uzorkovanja od 1 sat, ne smije biti prekoračena više od 18 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (4) Granična vrijednost zagađujuće materije H₂S za period uzorkovanja od 1 sat, ne smije biti prekoračena više od 7 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (5) Granična vrijednost zagađujućih materija NO₂, SO₄ u LČ₁₀, H₂S i NH₃ za period uzorkovanja od 24 sata, ne smije biti prekoračena više od 7 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (6) Granična vrijednost lebdećih čestica LČ₁₀ za period uzorkovanja od 24 sata, ne smije biti prekoračena više od 35 puta u toku jedne kalendarske godine.
- (7) Granična vrijednost zagađujuće materije O₃ ne smije biti prekoračena više od 21 puta u toku jedne kalendarske godine.

Zagađujuće materije koje su u tablici označene znakom * mjere se mobilnom stanicom za praćenje kvalitete zraka u Brčko distriktu BiH.

Na osnovu člana 14. stav (1) Pravilnika **pragovi informiranja i uzbune** su:

Zagađujuća materija	Period uzorkovanja	Prag informiranja (µg/m ³)	Vrijednost uzbune (µg/m ³)
SO ₂ *	1 sat	-	500
NO ₂ *	1 sat	-	400
O ₃	1 sat	180	240

Napomena: za primjenu člana 14. stav (1) vrijednosti iz tablice moraju biti prekoračene u najmanje tri uzastopna sata.

1.2. Korištene metode mjerenja i uzorkovanja zagađujućih materija

ANALIZATOR	ZAGAĐUJUĆA MATERIJA	KORIŠTENA METODA
HORIBA APMA-370	UGLJIČNI MONOKSID – CO	BAS ISO 4224 Ambijentalni zrak - Određivanje ugljičnog monoksida - Nedisperzivna IR spektrometrijska metoda
HORIBA APSA-370	SUMPOR DIOKSID – SO ₂	BAS ISO 10498 Ambijentalni zrak - Određivanje sumpor dioksida - Metoda UV fluorescencije
HORIBA APNA-370	DUŠIKOVI OKSID I – NO _x , NO ₂ , NO	BAS ISO 7996 Ambijentalni zrak - Određivanje masene koncentracije oksida dušika - Kemiluminiscentna metoda
HORIBA APOA-370	OZON – O ₃	BAS ISO 13964 Kvalitet zraka - Određivanje ozona u vanjskom zraku - Metoda ultravioletne fotometrije
VAREWA F-701-20	LEBDEĆE ČESTICE – LČ ₁₀ (PM ₁₀)	BAS ISO 10473 Ambijentalni zrak - Mjerenje mase čestične materije na filteru - Metoda apsorpcije beta zraka
Sistem za uzorkovanje	--	BAS ISO 4219 Kvalitet zraka - Određivanje plinovitih spojeva sumpora u ambijentalnom zraku - Oprema za uzorkovanje
Sofver za analizu i izvještavanje	--	IOVIS ver. 1.4/05.2007 (proizv. Gemi GmbH)

2. SAŽETAK REZULTATA MJERENJA

2.1. Zagađujuće materije

Tabela 1. Maksimalno izmjerene srednje vrijednosti zagađujućih materija prema periodu uzorkovanja i prekoračenja graničnih vrijednosti propisanih Pravilnikom u periodu od 01.05. do 31.05. 2018. godine:

Zagađujuća materija	Datum uzorkovanja	Vrijeme uzorkovanja	Maksimalna izmjerena srednja vrijednost ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) prema periodu uzorkovanja (h)			Prekoračene propisane granične vrijednosti, pragovi informisanja i vrijednosti uzbune (DA / NE)								Podaci o ruži vjetrova u odnosu na lokaciju i vrijeme uzorkovanja	
			1 h	8 h	24 h	GV 1h	GV 8h	GV 24h	MDV 1h	MDV 8h	MDV 24h	PI 1h	VU 1h	Smjer	Brzina (m/s)
SO ₂	25.05.2018.	14:00-15:00h 24h	346,18	x	89,10	NE	-	NE	NE	-	-	-	NE	Sjeverni	0,97
													Južni	0,90	
NO ₂	09.05.2018.	21:00-22:00h 24h	18,22	x	3,98	NE	-	NE	NE	-	-	-	-	Zapadni	0,76
													Zapadni	0,94	
O ₃	22.05.2018.	19:00-20:00h 16:00-00:00h	206,80	132,24	x	-	DA	-	-	-	-	DA	NE	Sjeverni	0,29
															Južni
	23.05.2018.	19:00-20:00h 20:00-21:00 21:00-22:00 16:00-00:00h	186,70 333,20 212,20		x	-	-	-	-	-	-	DA	NE	Sjeverozapadni	0,67
														Sjeverozapadni	0,56
				171,66								DA	NE	Sjeverni	0,95
	24.05.2018.	04:00-05:00 00:00-08:00 08:00-16:00	148,40		x	-	DA	-	-	-	-	NE	NE	Jugozapadni	0,93
				131,38 120,66										Zapadni	1,05
25.05.2018.	18:00-19:00 08:00-16:00 16:00-00:00	190,00		x	-	DA	-	-	-	-	DA	NE	Jugoistočni	0,85	
			121,12 144,44										Južni	1,24	
26.05.2018.	21:00-22:00 08:00-16:00 16:00-00:00	176,20		x	-	DA	-	-	-	-	NE	NE	Sjeverni	0,18	
			124,98 124,36										Južni	1,15	
27.05.2018.	09:00-10:00 08:00-16:00	189,10		x	-	DA	-	-	-	-	DA	NE	Sjeverni	1,19	
			133,48										Istočni	1,55	
CO	12.05.2018.	16:00-00:00h	x	300,0	x	-	NE	-	-	NE	-	-	-	Južni	1,08

LEGENDA: **GV** – granična vrijednost; **MDV** – maksimalno dopuštena vrijednost; **PI** – prag informiranja; **VU** – vrijednost uzbune; " - " – vrijednost nije definirana Pravilnikom za naznačenu zagađujuću materiju

Tabela 2. Prosječne dnevne (24h) vrijednosti zagađujućih materija u periodu od 01.05. do 31.05. 2018. god.:

R. br.	INTERVAL	LČ ₁₀ (µg/m ³)	SO ₂ (µg/m ³)	NO ₂ (µg/m ³)	O ₃ (µg/m ³)	CO (mg/m ³)
1.	1.5.2018.	x	54,83	2,60	73,68	0,19
2.	2.5.2018.	x	56,75	2,15	78,74	0,17
3.	3.5.2018.	x	50,75	2,03	81,14	0,16
4.	4.5.2018.	x	63,34	1,61	79,88	0,18
5.	5.5.2018.	x	48,89	0,91	96,34	0,15
6.	6.5.2018.	x	48,30	x	89,56	0,17
7.	7.5.2018.	x	50,41	1,71	79,12	0,20
8.	8.5.2018.	x	47,79	3,35	68,82	0,20
9.	9.5.2018.	x	51,85	3,98	77,0	0,20
10.	10.5.2018.	x	58,86	2,95	77,32	0,18
11.	11.5.2018.	x	62,78	3,39	69,64	0,19
12.	12.5.2018.	x	62,30	3,33	73,80	0,20
13.	13.5.2018.	x	62,83	2,04	79,22	0,17
14.	14.5.2018.	x	53,26	3,96	77,82	0,16
15.	15.5.2018.	x	54,51	1,24	79,0	0,16
16.	16.5.2018.	x	52,94	1,53	86,14	0,19
17.	17.5.2018.	x	56,49	1,89	74,58	0,20
18.	18.5.2018.	x	53,53	2,17	87,56	0,18
19.	19.5.2018.	x	51,10	1,39	103,36	0,17
20.	20.5.2018.	x	52,22	1,83	92,82	0,17
21.	21.5.2018.	x	60,14	2,69	93,12	0,16
22.	22.5.2018.	x	77,80	2,95	108,44	0,15
23.	23.5.2018.	x	64,27	1,95	131,74	0,13
24.	24.5.2018.	x	67,53	0,90	120,98	0,13
25.	25.5.2018.	x	89,10	3,51	120,70	0,16
26.	26.5.2018.	x	62,46	1,87	119,82	0,14
27.	27.5.2018.	x	66,03	2,11	112,40	0,17
28.	28.5.2018.	x	72,25	3,01	105,12	0,16
29.	29.5.2018.	x	67,96	2,15	95,94	0,17
30.	30.5.2018.	x	74,01	2,94	85,62	0,19
31.	31.5.2018.	x	78,76	2,90	92,70	0,18
Prosjeci za 5. mj. 2018.:		X	60,45	2,26	90,71	0,17

Napomena:

"x" – Oprema / analizator nije bio u funkciji

2.2. Metereološki parametri

Temperatura

Prosječna temperatura iznosila je **17,04 °C**, najniža izmjerena temperatura bila je **3,7 °C**, a najviša **27,6 °C**.

Relativna vlažnost i pritisak zraka

Prosječna relativna vlažnost zraka iznosila je **75,2 %**, a prosječni pritisak zraka **1004 mbar-a**.

Globalno sunčevo zračenje

Prosječna vrijednost globalnog sunčevog zračenja iznosila je **253,4 W/m²**, a najviša izmjerena vrijednost bila je **953,8 W/m²**.

Smjer i brzina vjetra

Prosječni smjer vjetra bio je **južni** a prosječna brzina vjetra iznosila je **1,14 m/s**.

2.3. Faktori konverzije mjernih jedinica *ppb*, *ppm* u $\mu\text{g}/\text{m}^3$, mg/m^3

ANALIZATOR	ZAGAĐUJUĆA MATERIJA	FAKTOR KONVERZIJE
HORIBA APMA-370	UGLJIČNI MONOKSID – CO	1 ppm = 1,16 mg/m ³ = 1160 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
HORIBA APSA-370	SUMPOR DIOKSID – SO ₂	1 ppb = 2,667 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
HORIBA APNA-370	DUŠIKOVI OKSIDI (NO _x , NO ₂ , NO)	1 ppb = 1,91 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
HORIBA APOA-370	OZON – O ₃	1 ppb = 2,00 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

ZAKLJUČAK

Na osnovu prikupljenih podataka o kvalitetu zraka na lokaciji na parking prostoru Pododjela za javni saobraćaj i održavanje vozila (PSC Brčko) za period mjerenja od 01.05. do 31.05.2018. godine zaključak je sljedeći:

1. Sažetak rezultata mjerenja sumpornog dioksida SO₂ iz tabele 1. u tački 2. ove analize pokazuju da je dana 25.05.2018. godine u vremenu od 14:00 do 15:00 sati izmjerena najviša satna vrijednost od **346,18** µg/m³, dok je istog dana izmjerena prosječna najviša 24-satna vrijednost od **89,10** µg/m³. Vrijednosti GV1h, GV24h, MDV1h i VU1h nisu prekoračene.
2. Sažetak rezultata mjerenja dušikovog dioksida NO₂ iz tabele 1. u tački 2. ove analize pokazuju da je dana 09.05.2018. godine u vremenu od 21:00 do 22:00 sata izmjerena najviša satna vrijednost od **18,22** µg/m³, dok je istog dana izmjerena prosječna najviša 24-satna vrijednost od **3,98** µg/m³, što znači da vrijednosti GV1h, GV24h, MDV1h, MDV24h i VU1h nisu prekoračene.
3. Sažetak rezultata mjerenja ozona O₃ iz tabele 1. u tački 2. ove analize pokazuju da je:
  - dana 23.05.2018. godine u vremenu od 19:00 do 22:00 sata prekoračena vrijednost praga informiranja (PI1h) u trajanju od 3 uzastopna sata i vrijednost uzbune (VU1h) u trajanju od 1 sata, gdje je izmjerena najviša prosječna satna vrijednost od **333,20** µg/m³, dok je istog dana prekoračena i granična vrijednost GV8h gdje je najviša prosječna 8-satna vrijednost iznosila **171,66** µg/m³;
  - dana 24.05.2018. godine u vremenu od 00:00 do 08:00 i 08:00 do 16:00 sati prekoračena granična vrijednost GV8h gdje su prosječne 8-satne vrijednosti iznosile **131,38 i 120,66** µg/m³, dok vrijednosti PI1h i VU1h nisu prekoračene;
  - dana 25.05.2018. godine u vremenu od 08:00 do 16:00 i 16:00 do 00:00 sati prekoračena granična vrijednost GV8h gdje su prosječne 8-satne vrijednosti iznosile **121,12 i 144,44** µg/m³, dok je istog dana prekoračena i vrijednost praga informiranja (PI1h) u trajanju od 1 sat u vremenu od 18:00 do 19:00 sati, gdje je prosječna satna vrijednost iznosila **190,0** µg/m³,
  - dana 26.05.2018. godine u vremenu od 08:00 do 16:00 i 16:00 do 00:00 sati prekoračena granična vrijednost GV8h gdje su prosječne 8-satne vrijednosti iznosile **124,98 i 124,36** µg/m³, dok vrijednosti PI1h i VU1h nisu prekoračene;
  - dana 27.05.2018. godine u vremenu od 09:00 do 10:00 sati prekoračena vrijednost praga informiranja (PI1h) u trajanju od 1 sata, gdje je izmjerena najviša prosječna satna vrijednost od **189,10** µg/m³, dok je istog dana prekoračena i granična vrijednost GV8h gdje je najviša prosječna 8-satna vrijednost iznosila **133,48** µg/m³.
4. Rezultati mjerenja ugljičnog monoksida CO pokazuju da je dana 12.05.2018. godine u vremenu od 16:00 do 00:00 najviša prosječna 8-satna vrijednost iznosila **300,0** µg/m³, što znači da vrijednosti GV8h i MDV8h nisu prekoračene.

Prilog: Fotosnimak lokacije mobilne stanice za praćenje kvalitete zraka

U Brčkom, 15.06.2018. godine

Izveštaj sačinio:

Matija Antić, stručni referent za zaštitu okoliša

LOKACIJA MOBILNE STANICE

PSC BRČKO

Legenda

- Gradski stadion
- Mobilna stanica za pracenje kvaliteta zraka (lokacija: PSC Brcko)

Mobilna stanica za pracenje kvaliteta zraka (lokacija: PSC Brcko)

E 18°47'44.16"

N44°52'52.32"

Google Earth

© 2018 Google
Image © 2018 DigitalGlobe

100 m

